5. Jaar, No 26. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 2 Maart 1843

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. . f 12.
Franco per post „ 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel.

Eenige Vragen.

Eenige dagen geleden hebben wij ver-
end onze stem te moeten verheffen tegen
nige *Roman-feuilletons* van het *Jour
l de la Haye.* Wij noemden die ver-
felijk, en gaven onze verwondering te
nen, hoe een Gouvernements blad zich
vergeten kan, dat het in deszelfs ko-
men. de zaden van wanorde onder de
olking verspreidt. Maar mag het niet
den lof der pers verstrekken, dat alle
fhankelijke vaderlandsche bladen zich
veel waarde hebben toegekend, dan dat
ooit tot zoo laag hebben kunnen afdalen?
at niet het *Journal de la Haye*, het
genaamde *behoudende* blad, met deszelfs
i-*maatschappelijke* feuilletons alléén?

---

ou ons het *Journal de la Haye* eens
ler berigten, op welkdanige nationali-
hetzelve aanspraak maakt, wanneer het
en oud vaderlandschen deugdzamen gods-
nstigen bodem, meent te mogen verpesten,
t wat eene Fransche ontaarde letterkunde
verdorvenste bevat?

Bestaat er in ons land een wettig middel
het verspreiden van zedelooze werken
en te gaan? Hoe komt het dan, dat
zoovele boekwinkels, lees-bibliotheken
vinden is, al wat zedeloos en anti-
atschappelijk in Frankrijk uitgegeven,
in Belgie tot geringen prijs wordt na-
drukt?

In Frankrijk ziet men de regtbanken nu
dan een of ander zedeloos werk, met
zelfs schrijver veroordeelen. En wilden
regtbanken zich gelijk blijven, dan
uden zij, volgens de getuigenis van JULES
, die ook een dier beruchte Roman-
feuilleton schrijvers is, welke hij, zich
ven niet uitgezonderd, zedeloos noemt,
zouden de regtbanken nooit gedaan
bben: zoo menigvuldig zijn zij. -- Welnu
dat venijnige, zedelooze, ongodsdienstige,
ti-maatschappelijke, goddelooze, zelfs dan
8, wanneer het in Frankrijk ten vure
doemd is, en deszelfs schrijver beboet en
kerkerd zit, is veilig op onzen bodem.
naar den eersten boekverkooper of lees-
bliotheek, die gij ontmoet op uwen weg,
gij eenige weinigen uitzondert, zult gij
overal dergelijke werken aan lagen prijs aantreffen. Deze dagen nog is eene lijst van eenige spoortgelijke Romans aan de huizen onzer stedelingen rondgedeeld. Onder de opgenoemde verderfelijke Romans, werd ook opgesomd het afschuwelijke werk *le nom de famille*, door LUCHET, een werk dat van dusdanigen verdorven aard is, zoowel nopens zeden als beginselen van rust en orde, dat de verontwaardiging, welke het heeft doen ontstaan, zich niet alleen bij weldenkende bepaald heeft? Hoe komt het dat hier te lande de politie zich daarmede niet inlaat? Is het misschien; omdat het een voorwerp van handel is; om den vrijen handel niet te benadeelen! Eene schoone vrijheid voorwaar, die ons doet opnemen wat zelfs de verdorven Fransche maatschappij van zich afwerpt en uitspuwt!

De *Tijdgenoot* en de *Kerkbode* hebben hoog op gehad met het in druk uitgeven van een ellendig libel over de duivel uitjaging; want het onderwijs werd bedreigd en men zag het zoogenaamd bijgeloof der middeneeuwen, als eene dreigende schim in de verte opdagen. Allertraaist.

Intusschen zoude men kunnen vragen, waarom beide bladen, die zoo zeer voor het invoeren van *bijgeloof* bevreesd zijn, niet een weinig meer vrees aan den dag leggen voor de verpestende lucht van *ongeloof*, welk van uit de bij ons vrijelijk ingevoerd wordende fransche Romans uitgaat?

Nu dat is ook zeer natuurlijk. Het mogt eens gebeuren, dat zij, die het Evangelie in den natuurlijken zin verstaan, daar lezen zouden, dat er bezetenen waren van den duivel, welke de zaligmaker uitjoeg, en erger nog, dat Christus zijne apostelen de magt gaf, om ook in zijnen naam de duivelen uit de bezetenen te verjagen: ware het dan niet te vermoeden, dat dezen gelooven zouden, dat, wat toen mogelijk was, ook thans nog gebeuren kan. En wat een ramp voor den staat zoude dat niet wezen? Waarlijk Nederland zoude dreigen geschokt te worden in deszelfs grondslagen.

Maar dat men de zedelijkheid aanrandt, het huwelijk bespot, den zelfmoord aanbeveelt, eene revolutie roemt, de daarmede gepaard gaande moordenarijen verontschuldigt, den Koningsmoord huldigt, wat zou dat maken! Een zot, die vrees heeft voor de gevolgen van zulke lezing. -- Hebben *Tijdgenoot*, en *Kerkbode* geen plaats, noch tijd, om zich een woord ter afkeuring te laten ontvallen?

TURKIJE

— Men schrijft uit Alexandrie, Egypte, den 27 Januarij:

» Eene zeer belangrijke tijding heeft de rust gestoord welke sedert verscheidene maanden in den staatkundigen toestand van Egypte heerschte. Ten gevolge zijner bijeenkomsten met Ibrahim pacha, had Mehemet-Ali bevel gegeven, Kairo verlatende om in alle haast een leger van 12 à 14000 man op de been te brengen, bestemd om zich naar Darfour onder bevel van Achmet Pacha, Gouverneur Generaal van Abyssinie, te begeven. Het doel dezer expeditie is, naar men zegt, om den Koning, dezer landstreek in zijn gouvernement te herstellen, die door de inwoners ten gevolge eener volksbeweging was verdreven geworden.

» De Kolonel Barnett, Consul Generaal van Engeland, heeft den onderkoning eenige opmerkingen gemaakt, met het doel om hem dezen krijgstogt af te raden. Maar al zijne pogingen zijn vruchteloos geweest, en Mehemet-Ali heeft op eene formeele wijze verklaard, dat hij zijn ontwerp ten uitvoer zou brengen. Men gaat zelfs zoo ver met te zeggen, dat hij geweigerd heeft om den Consul van Engeland voldoende verklaringen te geven.

» Intusschen worden de bevelen van den Pacha met de grootste gestrengheid ten uitvoer gebragt, zoowel te Kairo als in de provincien, en men twijfelt niet, of dit legercorps zal weldra in staat zijn zich op weg te begeven.

— Men schrijft uit Konstantinopel den 6 Februarij:

» Ten gevolge der diplomatische bijeenkomst, die laatstleden Woensdag aan de Ambassade van Engeland tusschen de vertegenwoordigers der 5 groote Mogendheden, over de nieuwe grensscheiding van den Libanon, heeft plaats gehad, is laatstleden Zaturdag eene nota aan de verheven Porte over dit onderwerp gezonden. Het Gouvernement van zijne Hoogheid heeft met deszelfs gewone toegevendheid, de opmerkingen gehoord, die men hetzelve heeft voorgesteld, en men denkt dat zij bereid is daaraan te beantwoorden.»

-- Men schrijft uit Beyrouth (Syrie) den 1 Februarij: « De Anglo Pruissische Bisschop te Jerusalem is eenige dagen geleden alhier aangekomen. De werkzaamheden voor de bouwing van het huis, dat hij in de heilige stad doet bouwen, zijn op hooger bevel gestaakt geworden. Missohien is dit de reden zijner komst te Beyrouth. Deze persoon heeft verscheidene lange bijeenkomsten met den Engelschen Consul Generaal en die van Pruissen gehad. Hij scheept zich thans in op den Engelschen oorlogstoomboot de Helicate, die hem naar Jaffa zal overbrengen.»

ENGELAND

De *Morning-Chronicle* houdt zich met de ministerieele crisis bezig, welke zich in Frankrijk voorbereidt. Zie hier hoe hij dezelve waardeert; en naar het ons voorkomt, niet ten onregte:

» Wat zal er uit volgen, indien de Heer Molé den Heer Guizot vervangt? Bijaldien Louis Philippe, en God geve het, lang genoeg leeft, zal het resultaat wezen, dat de graaf Molé binnen drie jaar tijds de plaats overgeeft aan den Heer Guizot. Louis Philippe gaat met zijne staatsmannen om, gelijk een zuinig mensch zijne kleeding behandeld. Heeft hij een kleedingstuk, dat wat veel gedragen is, het wordt eens goed geborsteld, en in de kas gehangen. Over een jaar zal hetzelve zoo frisch en schoon verschijnen, als of het nieuw ware.

— Een engelsch blad de *Examiner* geeft de volgende narigten over de Evangelische armoede van de Episcopale kerk van Engeland:

» Er zijn in den tijd van vijftien jaren drie bisschoppen overleden, welke aan hunne kinderen 700,000 ponden sterlings, (8,400,000 guld Ned.) hebben nagelaten. De bisschop van Clogher begaf zich, misschien zonder eenen schelling te bezitten, naar Ierland, naar dat Ierland, waar de landbouwer door de tienden uitgemergeld, zelfs behoefte heeft aan aardappelen. Na gedurende acht jaren zijne bediening bekleed te hebben, liet hij aan zijne erfgenamen 400,000 pond sterlings (bijna vijf millioen ned. guldens). De bisschop van Tlaje, in 1820 overleden, liet een fortuin van 120,000 p. sterl na; en een bisschop van het prinsdom Wallis, wiens beneficie voor een der armste van Groot Brittannie gehouden wordt, vond middel om er 100,000 p. sterl. over te leggen. Volgens officieele stukken, welke in 1828 door den druk zijn openbaar gemaakt, bedroeg de waarde der onroerende goederen, welke 24 bisschoppen, gedurende de laatste twintig jaren hadden nagelaten, de som van 1,649,000 p. sterl. (dat is bij de twintig millioen guldens.)

FRANKRIJK

Wij lezen in de *Gazette* van Marseille den 22 Februarij den volgenden strijd:

Eene zeer ernstige gebeurtenis bragt gisteren onze stad in onrust en schrik. Grieksche matrozen van de korvet *Amalia* bragten een hunner makkers die beschonken was, aan boord: eensklaps zag men hen naar de nieuwsgierige menigte terugkeeren, eenen jongeling aanvallen, die zich krachtig verdedigde; daarop, ongetwijfeld naar de korvet teruggeroepen, wiens achtersteven aan den wal lag, zich weder naar boord begeven, kort daarna kwamen een twintigtal grieken aan land, zij vielen de personen, welke op het gerucht van het eerste voorval toegeschoten waren, met vuistslagen aan; hunne officieren waren op het dek, doch deze hebben hunne matrozen niet teruggeroepen. Ver van daar, op het oogenblik dat dezen aan het vechten waren, werd het dek van de korvet eensklaps met volk bedekt, de grieken wierpen zich van alle zijden van het schip in twee sloepen, anderen lieten zich langs de kabels heen glijden, terwijl de verbitterdste onder hen zwemmen. Allen waren met dreggen, haken, hefboomen, of zelfs met splitijsers en hamers gewapend. Ten getalle van meer dan zestig aan land gekomen, schaarden zij zich in eenen halven kring en vielen op de menigte aan, hen zonder medelijden met hunne wapenen slaande, waarvan verscheidene door de bevigheid der slagen braken.

Binnen weinige oogenblikken was het volk naar de huizen gevlugt, verscheidene personen waren omvergeslagen, anderen slechts gewond; een kind was gedood; een grijsaard werd met eenen hefboom aangevallen, terwijl hij voor de grieken vlugtte en viel ter neder, men overlaadde hem met slagen, toen de vertoornde menigte eensklaps terugkwam en de aanvallers met straatsteenen wierp. Deze massa heeft de grieken tot naar de zee teruggedrongen en allen daarin gestort, die of zich niet vrijwillig in wierpen. Men zag drie gesneuvelde grieken liggen, welke men voor dood hield. Van den anderen kant werden verscheidene burgers, waaronder twee grijsaards, naar het hospitaal vervoerd. De ontsteltenis heerschte gisteren avond overal.

» De politie kwam eindelijk, maar ongelukkig te laat; een detachement troepen omsingelde het terrein waar het tooneel had plaats gehad. De procureur des konings, een zijner substituut-officieren en de regter van onderzoek begaven zich insgelijks derwaarts.

» Wij hebben de voornaamste zaken, welke door verscheidene ooggetuigen verhaald zijn, moeten mededeelen, maar wij zullen daarbij geene aanmerking voegen. De justitie heeft haar onderzoek begonnen, en men moet den uitslag daarvan afwachten. Wij kunnen evenwel niet verzwijgen, dat men de grieksche officieren verwijt, het aan land gaan hunner zeelieden, en het droevig tooneel dat daaruit gevolgd is, niet belet te hebben. De officieren waren op het dek, zij konden zeer gemakkelijk aan land gehoord worden, en zestig man kunnen zich niet met alle soorten van werktuigen, wapenen, van twee sloepen meestermaken, en zich aan land begeven, zonder dat hunne opperhoofden zulks gewaar worden. Indien het scheepsvolk de stem hunner officieren miskend heeft, is dit eene zaak welke behoort bewezen te worden, en in alle geval is het de pligt van de overheid, om de korvet niet te laten vertrekken, alvorens de justitie uitspraak gedaan heeft.

— Men schrijft uit Barcelona 19 Febr. De staat van belegering is gister door een *bando* van den generaal Seoane opgeheven. De stad is in vreugde; niettegenstaande een sterke regen is iedereen uitgeloopen om de aangeplakte billetten te zien, welke dit goede nieuws behelsden. De verbittering, welke tusschen soldaten en burgers bestond is merkelijk verminderd, door het kwijtschelden der oorlogsschatting. De generaals Pastor, Lasauca, Aters, de brigadier Castro zijn in vrijheid gesteld. Zij vragen op hunne beurt, dat de generaal van Halen in staat van beschuldiging worde gesteld, welke zij als de voornaamste oorzaak der onlusten beschouwen. De Spaansche oorlogsbrik de *Pluton*, een der twee vaartuigen, welke van Barcelona naar Carthagena waren afgezonden, om de geweren der ontwapende nationale garde over te brengen, heeft aan den mond der Eber schipbreuk geleden. Van de 10,000 geweren, welke zij aan boord had, heeft men er slechts 3000 kunnen redden.

BELGIE

Het kleine engelsche vaartuig van de Koninklijke Marine van Belgie, Marie Louise is uit de Basseins naar de kil vertrokken, van waar het den 2 Maart aanstaande naar de Baai van Santo Thomas zal afvaren. De geschenken voor den Generaal Carrera, president der republiek van Guatemala bestemd, worden den 1 Maart te Ostende verwacht, de heer Simons en andere leden der directie van Colonisatie, die zich aan boord van dit vaartuig moeten inschepen zullen op dezen tijd aldaar aankomen. (*Feuille d' Ostende*).

— De ongesteldheid van den Heer Simons, directeur der kolonie van Guatemala, is niet van langen duur geweest; hij heeft de toebereidselen zijner reis hervat, en men kan zeggen dat zijn uiterste voorzitigt niets vergeet, wat op eenige wijze aan den goeden uitslag zijner edele missie kan toebrengen. Wij vernemen dat een der voornaamste ingenieurs, die de praktijk en de theorie te zamen in zich vereenigt, de hooge bedieningen van secretaris generaal der kolonie heeft aangenomen. Alles schijnt zich dus als een tooverwerk te vereenigen, om den goeden uitslag dezer onderneming te verzekeren: de steun van het Belgische gouvernement en van dat van Guatemala, de steun der godsdienst, de bescherming der groote familien, de keus der voornaamste mannen van alle soort, overvloed van kapitalen en werktuigen van alle soort, de uitmuntende organisatie van het werk, de volmaakte ondergeschiktheid der werklieden, en, hetgeen het meest van belang is, eenheid in het bestuur en de bevelen.

Men kan ronduit zeggen, dat er nooit eene poging van colonisatie zoovele voordeelige kansen in zich heeft vereenigd, als deze aanbiedt.

Er zijn werktuigkundigen, timmerlieden, chimisten, aardrijkskundigen, akkerbouwkundigen, geneesheeren, militairen, metselaars, ingenieurs, priesters en geen enkel advokaat!

Alle hoofden der bedieningen zijn met de naauwkeurigste zorg gekozen; men heeft de voorzigtigheid gebruikt om de twiststokers, de vleijers en de achterklappers verwijderd te houden.

Men heeft slechts eenige knappe jongelieden toegelaten, die in hunne universiteits opvoeding nog niet geheel en al verbasterd zijn geworden en die den moed hebben eene nuttige instelling de hand te willen bieden. (*Fanal*).

NEDERLANDEN

's HERTOGENBOSCH 28 Februarij. Wij vernemen uit de Lage Zwaluwe, dat in den morgen van den 24 Feb. aldaar brand is ontstaan in de schuur van Adam van Thoorn. De brand nam zoo spoedig toe dat niets uit het gebouw is kunnen gered worden: al de voorraad van graan enz. is tegelijk met 24 daarin gestalde paarden en beesten eene prooi der vlammen geworden. Ook is nog het daaraan grenzend huis van Jasper Stromenkel Mr. schoenmaker, geheel met bijna al den huisraad verbrand.

— Te Eindhoven is gevangelijk binnen gebragt een boerenknecht, die reeds van beleden hebben schuldig te zijn, aan het schrijven en leggen van drie brandbrieven.

Sinds eenigen tijd hebben aldaar verscheidene kleine diefstallen plaats gehad. De politie is met lof werkzaam om de daders op te sporen.

's GRAVENHAGE den 27 Februarij.

De *Arnhemsche Courant* laat zich uit 's Gravenhage de namen mededeelen van eenige personen, die in aanmerking zouden komen, ter vervanging van den Minister van Buitenlandsche Zaken.

Wij gelooven te mogen verzekeren, dat daarvan niets bekend is of kan zijn; en dat in het bijzonder het door de *Arnhemsche Courant* opgegeven lid der Staten-Generaal in dezen door [illegible] genoemd is geworden. (*Ned. Nieuwsbl.*)

— Er is in den laatsten tijd spraké gegaan van eenige moeijelijkheden, welke zich zouden verheven hebben, ten gevolge van een begrip van de Algemeene Rekenkamer, omtrent hare verpligting om te zorgen, dat, bij de beschikking over fondsen door de Regering, zorgvuldig in het oog worden genomen de grondslagen van berekening, in de specifieke staten als bijlagen der Begrooting overgelegd, voorkomende.

Zonder te kunnen opgeven, in hoeverre dit gerucht grond heeft, willen wij echter hier eene anecdote niet achter houden, welke ons gelijktijdig met hetzelve werd medegedeeld.

Onder den Minister Gogel schijnt men eenigen tijd zeer scrupuleus te hebben gecontroleerd, dat geene uitgaaf plaats vond boven het bedrag, bij de onderdeelen der algemeene berekeningen van uitgaaf aangewezen.

Het geval wilde, dat bij zijn Departement groot gebrek aan *stoelen* voor de ambtenaren enz. ontstond, waarop niet was gerekend. Op het artikel *papier*, daarentegen, had men de meeste ruimte. Stoelen nu, kon en mogt men zich niet aanschaffen en nogthans moest of wilde men zitten. Wat deed men toen? Men bond riemen papier te zamen en practiseerde er zetels van. Dat papier, aldus gebruikt, verloor de geschiktheid voor deszelfs oorspronkelijke bestemming, en bij eene matige berekening bleek het later, dat, terwijl men deugdelijke stoelen, geschikt voor langdurig gebruik voor *f* 4 of *f* 5 had kunnen koopen, elke papieren stoel op ongeveer *f* 30 was te staan gekomen, terwijl de duurzaamheid en sierlijkheid dezer zetels zich voorts door een ieder gemakkelijk laten raden. (*Nederl. Nieuwsbl.*)

— De gemengde commissie, belast met de regeling der uitwatering van de Vlaamsche wateren langs het Zeeuwsche grondgebied, is thans te Gent, en die tot regeling van de vaart op de binnenwateren, te Antwerpen vereenigd.

— Den 10 dezer heeft er te Enschede een hevige brand plaats gehad, waarbij een kunnen fabrijk veel geleden heeft. De schade wordt op 15,000 gulden geschat, maar hetgeen het ergste is, de fabrijk moet tijdelijk stilstaan, waardoor meer dan 200 arbeiders van hun brood verstoken zijn.

— Uit een antwoord, door het Nederl. Nieuwsbl. aan de Arnh. Cour. gegeven, schijnt te blijken, dat Z. Exc. de minister van Justitie bedoeld

de door vele regterlijke ambtenaren onwettig genoten wordende toelagen te doen ophouden. Van eene andere zijde vernemen wij, dat werkelijk dit het voornemen des ministers is en dat Z. Exc. deze toelagen indedaad niet meer op de begrooting van zijn departement gebragt heeft. Wij wenschen Z. Exc. geluk met dit herstel eener al te lang bestaan hebbende onwettigheid. (*Handelsbl.*)

-- Van wege den Minister van Finantien is bekend gemaakt, dat de middelprijzen der inlandsche granen, voor het geheele Rijk, over het tijdvak van den 20 Jan. 1843 tot en met den 12 dezer, per mud zijn geweest als volgt: tarwe *f* 8,03, rogge *f* 6 87, boekweit *f* 5,86, gerst *f* 4.28, haver *f* 2,64½ en ongepelde spelt *f* 3,60½, en dat de regten op den in- en uitvoer voor de maand Maart eerstkomende zijn gesteld per mud als volgt: tarwe en gepelde spelt 50 *c.* en vrij, rogge 15 *c.* en 30 *c.*, boekweit 30 *c.* en vrij, gerst en mout 50 *c.* en vrij, haver 75 *c.* en vrij en ongepelde spelt 30 *c.* en vrij.

-- 's GRAVENHAGE den 27 Febr. Heden morgen ten half elf ure heeft de Centrale Afdeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene bijeenkomst gehouden over het ontwerp van wet betrekkelijk de successie. Ven 12 ure zijn de Afdeelingen vergaderd over de voordragten van wet ten aanzien der staatsbegrooting. Heden avond zal de Centrale Afdeeling met de rapporten bijeenkomen over het ontwerp wegens het zegel.

Morgen ochtend ten elf ure zal de Kamer eene zitting houden.

-- Men heeft dezer dagen een begin gemaakt met de werkzaamheden voor het plaatsen van het stations-gebouw van de brug over de trekvaart ter dienste van den ijzeren weg van hier naar Rotterdam. Voornamelijk is men thans voorloopig bezig met het graven van een hulp-Kanaal, benoodigd tot den vervoer der materialen.

- DORDRECHT, den 24 Februarij. Gisteren morgen, omstreeks 5 ure, is op den 's Gravendeelschen dijk, tusschen Kilzigt en het regthuis van Wieldrecht, een schipper, die zich, door tegenwind belet met zijn schip op te varen, te voet naar deze stad begaf, door vier personen gewelddadig aangerand en van het geld, dat hij bij zich droeg, ten bedrage van *f* 700, beroofd. De misdadigers hebben zich vervolgens in een schuitje, dat in het riet verborgen lag, verwijderd. Aan de justitie is van het gebeurde aangifte gedaan, en men hoopt dat dezelve er in slagen zal, om de boosdoeners op te sporen.

-- ARNHEM, den 24 Februarij. Gisteren heeft het provinciaal geregtshof alhier uitspraak gedaan in de zaak van P. van Veen, W. F. van der Weide, J. M. Vidon en H. M. van der Weide. De eerste is veroordeeld tot 15 jaren tuchthuisstraf, na alvorens met den strop om den hals aan de galg te zijn gegeesseld en gebrandmerkt; de tweede tot geesseling en 8 jaren confinement; de vierde tot 2 jaren gevangenis; en de derde tot de straf des doods. Men verneemt dat deze (Vidon) zich op nieuw in cassatie zal begeven.

-- Men herinnert zich, dat deze veroordeelden in November 1841 ingebroken zijn bij H. G. van Dijk, landman te Zwoller-karspel, en dat deze door Vidon op eene geweldadige wijze is vermoord geworden.

Ingezonden Stukken.

Wij hebben het onderstaande, in eenen verzoenenden geest geschreven stuk geene plaats willen weigeren in onze kolommen, hoezeer wij ons met verscheidene beweeringen van den schrijver niet kunnen vereenigen. Wij hebben het opgenomen, omdat het eenige ophelderingen bevat, en gelegenheid geeft tot andere, welke wij onze lezers zullen mededeelen in een volgend nummer.

Mijn Heer,

Het zij mij gegunt, eenige aanmerkingen te maken op het artikel, betreffende het Standbeeld voor Willem I: Prins van *Oranje*, vervat in de Ns. van 7 en 9 dezer maand, des *Noord Brabanders*.

Zeker is WILLEM I, door de invoering der zoogenaamde Hervorming, meer en meer bevestigd in het bestuur der Gewesten die van PHILIP II zijn afgevallen. Dit werd ook bevorderd doordien hij, onder de Spaansche regering, Stadhouder van *Holland* was. Dan, geen Souverein zijnde, was die Vorst niet bij magte om alle de onderdrukkingen, waaraan de Catholijke (waarvan vele onder zijne vanen voor de bevrijding der *Nederlanden* gestreden hebben) ten doel stonden, en de tegen hen gepleegd wordende geweldenarijen [1] te voorkomen of tegen te gaan; even min als derzelver uitsluiting uit het bewind [2] en alle ambten en waardigheden. Maar het is eene geschiedkundige waarheid, dat WILLEM I steeds al het mogelijke gedaan heeft om den Catholijken regt te doen wedervaren, tegen hen, welke ze wilden onderdrukken, derzelver gods- en eeredienst trachtte te vernietigen en hen de vrijheid van geweten wilde ontzeggen, om welke voor zich te bekomen, zij, onder andere, tegen Spanje 's Koning waren opgestaan. Het blijkt ook uit de geschiedenis, dat hij de Catholijke godsdienst, waarin hij geboren [3] en aan het hof van keizer Karel V was opgevoed, nimmer heeft afgezworen. Men zie deswegens in N°. 67, van 1836 van de *onpartijdige*, uitgegeven te *'s Gravenhage* bij A. P. VAN LANGENHUIZEN het volgende:

»Zelfs kan men uit de geschiedenis opmaken, dat Prins WILLEM I, nimmer het Roomsch Katholijk geloof, waarin hij was opgevoed, heeft afgezworen, hebbende hij, alleenlijk, *weinig jaren voor* zijn omkomen, opgehouden Mis te hooren en begonnen de predikatien der Gereformeerden bij te wonen.»

» *Willem I.*, trouwde anno 1561, Anna prinses van Saxen (Moeder van Prins MAURITS, geboren anno 1565 en gedoopt in de Roomsch Katholijke Kerk te Brussel. (Men zie *Strada de bello flandrico* (ad annum 1565, die aldaar zegt, dat de Landvoogdes er zeer over gestoord was, dat de twee heeren, die de doopgetuigen vertegenwoordigden, tot het Luthersche Kerkgenootschap behoorden) *Willem I*, trouwde, anno 1574, in 4e huwelijk, CHARLOTTE Princes van *Bourbon*-Montpensier. Hunne dochter, *Charlotte-Flandrina* was abtdis van *St Broix* de *Potiers*."

» Dit alles toont ten klaarste, dat *Willem I*, anno 1574, en dus 10 jaren voor zijn omkomen, der Roomsch Katholijke Kerk nog was toegedaan, en men dus zeer verkeerdelijk zich op hem beroept als een ijverig voorstander der hervorming."

» In de *Archives ou correspondance inédite de la Maison d' Oranje Nassau, recueil public, avec autorisation de S.M. le Roi, par M. G. Groen van Prinsterer, chevalier de l'ordre du Lion Belgique, Secrétaire du Cabinet de sa Majesté*, Deel VI, p. 63, (wordt) verklaart dat Prins *Willem I.* zijne gemalin de vrije uitoefening zal laten van hare godsdienst; dat hij haar zal vergunnen het Sacrament onder beide gedaanten te ontvangen, en dat hare kinderen in de leer der Augsburgsche Confessio zullen worden opgevoed, [4] een blijk dus, dat de Prins, wel is waar, de Roomsche Katholijke leer in het jaar 1561 niet ijverig meer aankleefde, doch te gelijker tijd, dat hij de Kerk nog geenszins verlaten had; ook schreef de Prins nog in hetzelfde jaar aan den Paus (bl. 72 der *archives*), *wegens zijn prinsdom* Oranje, waarin de Hervormden veel veld gewonnen hadden, een' in het latijn gestelden brief, waarin hij zegt te wenschen dat de Kettersche pest. , met evenveel gemak als zij ingevoerd is, ook kon uitgeroeid worden. Dit algemeene kwaad, dat ook andere volken besmet heeft, moest, volgens zijn zeggen, niet alleen wegens de verkeerdheid der tijden, maar ook om de zinneloosheid der tijdgenooten, niet slechts door straffen, maar ook door zuivere leeringen verholpen worden. Verzette men zich tegen deze leering door strijdige onderrigtingen, zoo zouden de schuldigen door verbeurt verklaring van goederen en gevangenis gestraft worden. In dezelfde *Archives* vindt men, bl. 62, een brief van de landgraaf van *Hessen*, waarin deze segt: » de Prins is nog een papist, hoort Mis, eet geen vleesch op verboden dagen." (Tot dus verre de *onpartijdige*.)

Prins MAURITS was de eerste van zijn Huis die de Gereformeerde of Hervormde leer heeft voorgestaan, het houden van de *Synode* van *Dordrecht* heeft bevorderd en de *Gommaristen* over de *Arminianen* heeft doen zegevieren. Die zelfde *Gommaristen*, wier leerstelsels nu nog door de zoogenaamde *Afgescheidenen* verdedigd worden, leerstelsels bij de nieuwe gereformeerden van 1817 reeds lang achter den bank geschoven. Het was die zelfde MAURITS (die men als held met rede steeds hoog vereert) die men wil dat eens zou gezegd hebben » *Il n'y a rien de certain que les mathématiques.*"

Wat nu de inteekening van sommige Catholijken voor het standbeeld van WILLEM I betreft; zij beschouwden de oprigting van hetzelve als eene regtmatige hulde aan hem die onze voorouders van het Spaansche juk bevrijd heeft; ook zijn onder de Catholijke inteekenaars sommige die onder de regering van Koning WILLEM I. en van den thans regerenden Koning, van Hoogstdezelve weldaden genoten hebben, en dus zich niet mogten onthouden van hetgeen dankbaarheid van hen vorderde. Verder zie ik niet dat de oprigting van het standbeeld, twist, haat en tweedragt tusschen Catholijken en Protestanten zou vermeerderen. Wat de *Dominocratie* betreft, dezelve is te zeer ontmaskerd en te zeer onderling verdeeld, om den Katholijken de minste vrees in te boezemen, en het komt mij voor, dat het niet zeer voorzigtig is de ingewikkelde, doch zeer vermetele bedreigingen der *Ultra*-Protestanten tegen den Koning in het geheugen terug te roepen. Hierdoor zou veel goeds kunnen belet worden. Men herinnere zich het geen men meent dat omtrent de geprojecteerde benoeming des heeren BORRET tot minister van Justitie, heeft plaats gegrepen. De Koning zoekt den Catholijke, even zeer als de Protestanten, regt te doen wedervaren; maar het is dikwerf gebleken, dat vorsten, die toch feilbare menschen zijn, dikwerf door allerlei intrigues verschalkt worden; zoodat men niet al het verkeerde, of het geen zoo schijnen mogt, op derzelver rekening stellen moet.

Ik heb het niet ondienstig geacht de volgende aanteekeningen hierbij te voegen.

Het zal mij aangenaam zijn deze mijne missive in de *Noord-Brabander* een plaats te zien ingeruimd.

Met hoogachting blijve.

UEdW. Dienaar,

Een bestendige lezer van den *Noord-Brabander*.

.....Den 16 Feb. 1843.

(1) Zie GROOTPLACAAT-BOEK, *Passim* op het woord *Roomsch-Katholijk.* In de eerste tijden der zoogenaamde Hervorming was de uitoefening der Catholijke Gods- en Eeredienst *op zware straffen* verboden. Tot op het jaar 1795 mogt geen Catholijke erfgenaam zijn van een Protestant. Weinige jaren geleden is deswege een berucht proces gevoerd. Een Catholijke, tot de Protestanten overgegevene dame heeft, om erfgenaam van haren echtgenoot te kunnen zijn, moeten aantoonen, dat zij, vóór het aangaan van haar huwelijk de Protestantsche leer omheled had.

(2) Zoo als onder andere de oudste Hollandsche Huizen van BREDERODE en EGMOND sedert niet meer in de Hollandsche Ridderschap zijn opgenomen geworden: S. van Leeuwen voert ondertusschen omtrent deze en nog twee andere Huizen, in zijne Bat. Illustr. een oud gezegde aan *Brederode edelste*, *Egmond de rijkste*, *Wassenaar de oudste*, *Arkel de dapperste.*

(3) Tijdens de geboorte van Prins WILLEM I, anno 1533 was ook de Luthersche leer naauwelijks eenigzins gevestigd en Jan Calvin geb. 10 Jul 1502 was toen nog maar 22 aren oud, wierd 5 Julij 1529 Pastoor te *Pont l'Evêque* bij Noijon. Dus was zijne leer in 1538 nog niet bekend, Het was eerst anno 1533 dat hij *in het geheim* leeraarde.

(4) Dit zijn de eigen woorden des briefs van WILLEM I.

Mengelwerk.

Er is omtrent eene halve eeuw verloopen, dat door wijlen den landmeter *Hendrik Verhees*, eene kaart van een groot gedeelte der Provincie Noord-Braband werd vervaardigd en uitgegeven, welke tot hiertoe door derzelver naauwkeurigheid en uitvoerigheid als de beste der Meijerij van 's Hertogenbosch te beschouwen was, en waaromtrent zijne nagedachtenis nog steeds bij ons in een dankb

aandenken blijft.

Nuttig en werkzaam tot zijnen laat

togt, mogt hij echter het ge

ook die van het overige deel d

bedoelen namelijk die van h

rondissement van Breda

niet weinig verheugd

is opgevat door

algemeen bek

wien het

nioge

Breda, zoo als dezelve voor ons ligt, tot stand te brengen.

Dezelve is vervaardigd op dezelfde schaal als die van de Meijerij van *'s Hertogenbosch*, waartoe zoo wij wel onderrigt zijn, door den Heere *Kraft*, voor een gedeelte tot grondslag is genomen, eene driehoeksmeting van wijlen den landmeter *Verhees*.

Al het overige zeer uitvoerige werk, is — zoo als wij vernomen hebben, met overleg van den verdienstelijken Heere *A. de Geus*, door hem met groote moeite vergaderd, en wij mogen hem den lof niet ontzeggen, dat zijne Kaart in geenen deele voor die van zijnen waardigen voorganger behoeft onder te doen.

In de eerste plaats verdient vooral opmerking, dat de hoofdwegen met de grootste juistheid zijn aangegeven en zeer duidelijk onderscheiden zijn van de ordinaire landwegen, ten anderen zijn de stroomen en hoofd-rivieren, zoo als het *Hollandsch diep*, den *Amer*, het *Volkerak*, de *Eendracht*, de *Mark*, de *Dintel*, de *Steenbergsche Vliet*, de *Donge* enz. met de menigvuldige daaraan gelegene en daarop uitwaterende polders — goed met al derzelver kronkelingen en bogten, voor zoo ver wij dit kunnen nagaan, aangeduid en ofschoon vele kaden en dijken derzelve tot platte- of eenigzins tot boven het terrein verhevene wegen zijn gemaakt en hiervoor op de Kaart dijken of kaden zijn aangegeven, zoo is deze afscheiding ons echter beter voorgekomen, dan eenige andere, daar de grenzen van elken polder hierdoor te juister zijn voorgesteld.

Den in 1421 verdronken *Zuid-Hollandsche Waard* of *Biesbosch* en *Bergsche veld*, mogen wij vooral met geene stilzwijgendheid voorbij gaan, bij eene beschouwing der speciaal daarvan in 1842 op $\frac{1}{30\,000}$ der natuurlijke grootte vervaardigde kaart, met de onderwerpelijke, zien wij — ofschoon op naauwelijks de helft der grootte tusschen beide, eene zeer goede evenredigheid, zoodat wij niet kunnen ontwaren, dat behalve enkele benamingen van killen of kreken hierop veel is achterwege gelaten en zij met een oog opslag ons eene menigte van Polders en platen vertoont, welke sedert dien verschikkelijken vloed op die groote vlakte weder aan de baren ontwoekerd zijn.

De menigte van poelen of vennen en Bosschen in de zeer uitgestrekte heiden onder sommige gemeenten, groote bouwhoeven, enz., bewijzen, dat de Heer *Kraft*, niets te gering heeft geacht om elke gemeente zoo volledig mogelijk voor te stellen en wij twijfelen dus geenszins of velen zullen de nuttigheid hievan beseffen. Ten opzigte der gekleurde kaarten vermeenen wij echter te moeten aanmerken, dat, ofschoon de limieten door de kleuren duidelijk zigtbaar worden en de geheele Kaart hierdoor een beter aanzien verkrijgt, de tinten op sommige plaatsen nog wel wat te wenschen overig laten, zoodat het te bejammeren is, men overigens eene vrij goed gelithographiceerde kaart niet beter heeft opgewerkt; des niet tegen staande verdienen de gekleurde naar ons inzien, de meeste aanbeveling.

Jammer is het echter dat bij de vervaardiging van zulk een belangrijk stuk waaraan ongetwijfeld veel moeite, volharding en uitgaven zijn verknocht geweest, geene gradenverdeeling van lengte en breedte is aangegeven, geenszins zullen wij durven beweren het den Heere *Kraft* hiertoe aan de vereischte kennis ontbroken heeft, daar zijne ervaring in de Wetenschappen ons genoegzaam bekend is om dit te durven betwijfelen, zijnde er bovendien overvloedige werken, zoo als *la Connaissance des temps*, de *Jaarboekjes etc.* waaruan hij zijnen arbeid had kunnen toetsen.

Niettegenstaande deze opmerking gevoelen wij ons echter verpligt hem onze regtmatige hulde toe te brengen voor de daarstelling van een werk van zulk een uitgebreid nut en waarnaar men sedert jaren heeft verlangd, dat zijne ijver en vlijt in het uitgestrekt gebied der kunsten onverhoeid moge voortduren, Noord-Braband nog menig nuttig werk van hem moge zien en hij voor zijnen arbeid ruimschoots de vruchten moge inoogsten.

Advertentien.

. Heden Overleed in den ouderdom van 52 jaren, tot bittere droefheid van zijne kinderen en behuwd kinderen, de Heer FRANCIS-[illegible]S GIJSBERTUS JOANNES VAN [illegible] BOGAERT, voorzien van de H. [illegible] onzer Moeder de H. Kerk. [illegible]arij 1843.

[illegible] [illegible]nheid aangeboden, tot [illegible] paar JONGE [illegible] Familie, op [illegible]de. Adres [illegible] *franco*, [illegible]

AAN DEN HANDEL!

De Ondergeteekende WINAND STEINS, Expediteur en Factoor te *Maastricht*, heeft de Eer Heeren Kooplieden te berigten, dat hij ter zake van het Ongeluk aan zijn SCHIP **MARIA**, Schipper PEETERS, overgekomen, hetwelk op den 12 October 1842, ter hoogte van *Eijsden* in de Zuid-Willemsvaart, door een Stormwind is omgeslagen, zich met Heeren Belanghebbenden die daarin hunne Goederen onverzekerd hadden vertrouwd in der minne heeft verstaan, en is hij voor een gedeelte in het verlies getreden, ten einde op den duur het vertrouwen en de vriendschap zijner begunstigers in het bijzonder en in den Handel in het algemeen te blijven genieten.

Maastricht den 18 Februarij 1843.

Winand Steins.

. Aan de STEENHOUWERIJ van L. JOHs. VAN DER MEULEN te *Leeuwarden*, wordt verlangd een bekwame **Meesterknecht.**

De Notaris *DE JONG* residerende te *Heesch*, zal ten verzoeke van Mevrouw de Wed. LINSEN, op Donderdag den 9 Maart 1843 des namiddags ten 4 ure ten Herberge van A. VAN DE KOOLWIJK te *Heesch* publiek Verhuren:

De Welbeklante **Herberg** genaamd *Zevenbergen*, staande aan den Steenweg van *'s Bosch* naar *Grave* en de groote baan van den Maaskant naar de Gemeente *Uden Zeeland* en den verderen *Heikant*, met omtrent 3 Bunders BOUW- en WEILAND.

R. K. BOEKHANDEL te 's Hertogenbosch.

Bij de Gebr. VERHOEVEN is verkrijgbaar.

Io. MECHELSCHEN CATECHISMUS MET UITLEGGINGEN OP IEDERE VRAAG, en korte Oefeningen op het einde van elke Les; voorgesteld door Z. Emin. den Card. STERKX Aartsbisschop van Mechelen, aan de Kinderen die hunne Eerste Communie gedaan hebben, en aan de bejaarde Christenen.

in-8°. van 220 Bladz., Prijs 40 Cents.

IIo. KLEINEN MECHELSCHEN CATECHISMUS of Onderwijzingen voor de kleine kinderen en voor degene die zich bereiden tot de eerste Communie, voorgesteld door Z. Emin. den Card. STERCKX, Aartsbisschop van Mechelen.

in-12°. van 90 Bladz., Prijs 12½ Cents.

IIIo. Catechismus of Christelijke Leering, (gedeeld in Vijf en Veertig Lessen.

Gr. 12°. van 60 Bladz. Prijs 10 Cents.

IVo. Korte Lessen en Gebeden ten gebruike der Katholijke Jeugd, vervaardigd ten voordeele van den Armen.

Per dozijn, Prijs 75 Cents.

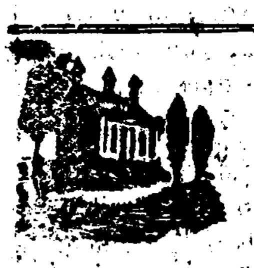

De Notaris *VAN DE VEN Jr.* gevestigd te *'s Hertogenbosch*, zal aldaar in het Eindhavensch Koffijhuis, bewoond door M. LANDHEER, op Donderdag den 16 Maart 1843 *provisioneel* en op Donderdag den 30 derzelfde Maand *finaal*, beide dagen des avonds ten zes ure; in het openbaar Opveilen en Verkoopen:

Binnen 's Hertogenbosch.

1 *Koop.* Een sedert weinige jaren geheel nieuw gebouwd HUIS en ERVE, ingerigt tot **Logement**, met PAKHUIS of STALLING staande en gelegen aan het Zonneveld nabij de Vugterpoort te *'s Bosch*, gemerkt 1. No. 139, genaamd *den Eersten en Laatsten Stuiver*, Kadastraal bekend Sectie G. No. 1177, belend de eene zijde de volgende Koop, de andere zijde het Zonneveld, strekkende achter tegen de Erven van den Heer G. VAN SON, en hebbende ter zijde eenen uitgang aan het Zonneveld.

2. *Koop.* Eene STALLING voor twaalf Paarden met ZOLDER daarboven gemerkt I. No. 138, genaamd den Hoorn, staande en gelegen nevens den vorigen Koop, Kadastraal bekend Sectie G. No. 1176.

Beide voorschreven Koopen zijn in genot en gebruik te aanvaarden den 3 Mei 1843 en zullen zoowel in Massa als afzonderlijk worden geveild.

3. *Koop.* Een HUIS en ERVE, in hetwelk, de Tapnering sedert lang en nog wordt uitgeoefend genaamd de Metshamer of Karsaijer, staande en gelegen te *'s Hertogenbosch* nabij de Vugterpoort, gemerkt I. 148 V. I. 110. Kadastraal bekend Sectie G. No 1475. Belend de eene zijde Erf, van de Stad, de andere zijde JOHANNES KUIJTEN, strekkende achter tegen het Erf van TEULINGS, en hebbende eenen uitgang aan den Stads-Wal.

Te Aanvaarden den 3 Mei 1843.

4. *Koop.* Eene wel doortimmerde voor weinige jaren geheel nieuw gebouwde HUIZINGE en ERVE, gemerkt D 98 V. D. 70, staande en gelegen, aan de Zuidzijde der Zuid Willemsvaart te *'s Hertogenbosch*, Kadastraal bekend Sectie H. No. 1571 belend de eene zijde de Heer LEMMENS, de andere zijde de Heer J. VAN ERP, strekkende achter tegen de Dieze.

In genot en gebruik te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen van welke, des verkiezende, de helft als Eerste Hypotheek tegen 5 pCt. 's jaars, op den Koop zal kunnen gevestigd blijven.

Onder Vlijmen.

5. *Koop.* Een Perceel TEELLAND gelegen onder *Vlijmen* in den grooten naakten hoek Kadastraal bekend in Sectie A. No. 577 belend Oost ROELOF VAN BEIJNEN c. s., West HENDRIK MICHIELS MOMMERSTEEG, Zuid de Weduwe JAN TIMMERMANS, Noord de Weduwe G. VAN HELVOIRT.

6. *Koop.* Een Perceel TEELLAND, gelegen onder *Vlijmen* buitendijks, Kadastraal bekend Sectie H. No. 950, belend Oost C. DE VAAN, West de hooge Maasdijk Zuid B. KLOMP, Noord W. OREMANS.

7. *Koop.* Een Perceel TEELLAND, gelegen onder *Vlijmen*, aan de Heistraat Kadaster Sectie H. No. 1036, belend Oost, West en Noord de Weduwe A. VAN DEN DUNGEN, Zuid B. KLOMP.

De drie laatstgemelde Koopen tot half Maart 1844 verhuurd zijnde, zal de huur verschijnende Kersmis 1843 komen ten voordeele der Koopers.

Onder Engelen.

8. *Koop.* Een Perceel TEELLAND, gelegen onder *Engelen*, in den Binnenpolder, genaamd Jan in de Valksmorgen Kadaster Sectie E. 213 groot 87 Roeden 90 Ellen, belend Oost de Erven van den Heer W. VAN DER STEEN, West de Heer VAN GULICK, Zuid Mevrouw de Wed. VAN RIJCKEVORSEL, en Noord L. VAN DER DOELEN.

Te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen.

Alles breeder bij gedrukte biljetten omschreven, en nadere onderrigting te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris *VAN DE VEN*

Graanmarkt VAN 'SBOSCH.

van Donderdag, Vrijdag en Zaturdag, den 23, 24 en 25 Februarij 1843.

Niettegenstaande de aanvoer van Rogge tamelijk groot was, is echter de prijs nagenoeg dezelfde gebleven, uit hoofde van de behoefte, welke tengevolge van de geringe aanvoer van vorige marktdagen bestond; Boekweit en Haver tamelijk ter markt en vond gereede koopers, de volgende prijzen zijn te noteren, als:

ROGGE 1e kwaliteit wegende 72 a 74 Nederlandsche ponden, het mud *f* 6.85 a *f* 7.10; mindere soorten *f* 6.65 a *f* 6.75; geringe *f* 6,50.

BOEKWEIT 1e kwaliteit van 65 a 68 ponden *f* 6.20 a *f* 6.50; mindere *f* 5.80 a *f* 6.00; geringe *f* 5.50.

HAVER 1e kwaliteit van 41 a 44 ponden *f* 270 a *f* 2.90; mindere *f* 2.40 a *f* 2 60; geringe *f* 2.20.

Zijnde de middelprijs van de Rogge waarnaar de zetting van het brood op Donderdag den 23 dezer is geschied 6.89 c.

De 3 Nederlandsche ponden Roggebrood 30 Cents.

Het ——— pond Boter f 0.70 a f 0.76.

Aardappelen.

Geldersche zaat Zeeuwsche het mud *f* 2.85.

Meijerijsche Zeeuwsche *f* 2.33.

Geringe soorten *f* 1.70.

De prijzen zijn per mud berekend na rato der onderdeelen, zoo als dezelve ter markt zijn verkocht geworden.

EINDHOVEN den 28 Februarij 1843.

De Prijzen der Granen zijn heden alhier geweest:

Rogge	*f* 7,10.
Boekweit	- 6,05.
Haver	- 2,70.
Het Ned. pond Boter	- 0,60.
De 4 » » Roggebrood	- 0,38.

Ter Boekdrukkerij van D. A. A. DE ROOIJ.